

Poziționarea partidelor autohtone față de problematica europeană

PARTIDELE ROMÂNEȘTI FAȚĂ CU EUROPA

PLD e cel mai liberal partid din România, UDMR e cel mai euroentuziast, PD cel mai pragmatic, PNL și PSD sunt pentru regionalizare pe structura regiunilor de dezvoltare. Toată lumea e la centru. În luna martie a acestui an, SAR a transmis partidelor un chestionar privitor la pozițiile lor față de problematica europeană. Acest gest a fost determinat de absența din spațiul dezbaterii publice, ca și din programele partidelor, a unor poziții clare și explicite privitoare la temele de interes european. În mod normal fiecare partid ar trebui să producă o poziție publică în momentele de dezbateri europene care să poată fi consultată pe Internet. Dar tinerețea noastră europeană, ca și nedezvoltarea capacității de formulare a politicilor de către partide au dus la sărăcia unor asemenea exprimări.

Partidul cel mai pregătit intern a fost UDMR, care în mod evident dezbătuse deja aceste teme și avea o poziție comună asupra lor. La celelalte partide, completarea chestionarului a durat luni de zile, și nu este clar că a urmat peste tot traseul normal al unei asemenea formulări, adică o dezbateri

internă, urmată de o decizie în forul competent al partidului. O poziție de partid nu este echivalentă unui chestionar completat de un expert.

Se poate obiecta că un partid din România nu are nevoie de o asemenea poziție, o poate adopta pe cea a grupului politic cu care este afiliat. Dar acest lucru nu este normal. Poziția grupului din Parlamentul European se compune tocmai din asemenea poziții individuale ale partidelor, care sunt filtrate de interesul național și interpretarea ideologică proprie fiecărei culturi. Multe din pozițiile exprimate de partide nu par integral digerate, ci adaptate cu minim efort din „linia” populară sau socialistă. Dar există și excepții. Acesta e începutul.

- **Poziția față de integrare și chestiunea constituțională**

Integrarea europeană are două componente distincte. Una privește proiectul european ca întreg. Dincolo de realizarea unei piețe comune și a unor reglementări acceptate în câteva domenii, de la mediu la telecomunicații, există două tabere relativ distincte, cei care vor să continue integrarea politică până la realizarea unei Europe federale, și care adesea au amenințat că vor crea o Europă cu două viteze dacă unele țări se opun acestui proiect, și cei care cred că integrarea nu poate merge mai departe de stadiul actual – eventual, cu mai multă coordonare în arii precum migrația sau politica externă. Cealaltă perspectivă este națională și privește integrarea României, care este numai la început. Aderarea țării noastre trebuie să fie urmată de o integrare și o convergență reală. E normal să avem o părere despre evoluția proiectului european în general, dar noi suntem încă abia la debutul integrării.

Partidele românești sprijină integrarea europeană și consideră în unanimitate că este fără rezerve profitabilă pentru România. Opiniile sunt destul de puțin nuanțate atunci când vine vorba de viitorul integrării europene, nu doar cel al României ci al proiectului european în general. Cu excepția UDMR, care consideră că integrarea trebuie să progreseze până la realizarea unei Europe federale, celelalte partide se pronunță pentru integrare în forma actuală, cu alte cuvinte pentru oprirea procesului în stadiul actual.

În materia constituțională, părerile sunt fără rezerve de partea consensului de la Lisabona, adică adoptarea Constituției cu modificări minime.

Chestionarul conține și o întrebare privind Parlamentul European, care a primit răspunsuri puțin surprinzătoare. Deși partidele, minus UDMR, se declară pentru formula actuală, toate vor putea mai multe pentru Parlamentul European. Deși e singura forță politică federalistă de la noi, UDMR se pronunță în schimb pentru un Parlament european în formula actuală, sesizând just că o debalansare a

aranjamentului actual ar crea alte disfuncționalități.

- **Poziții socio-economice**

Din punct de vedere al pieței comune, toate partidele românești se pronunță pentru varianta maximă, cu Comisia în rol de reglementare, adică o poziție clasic liberală, spre deosebire de tendințe precum cea exprimată de Nicholas Sarkozy, de exemplu, care sugerează că organismele de decizie naționale trebuie să aibă un control asupra celor europene, ca Banca Centrală. Dar numai liberal democrații sunt liberali până la capăt și cred că Europa ar trebui să urmeze un model de dezvoltare economică anglo-saxon, cu alte cuvinte ceea ce promova Tony Blair și ce susțin și câteva partide liberale din Europa, cel danez, de exemplu. Partidul social democrat crede că Europa ar trebui să își consolideze și să generalizeze în toate țările modelul social european, adică forma de protecție socială extinsă pe care Germania s-a apucat să o demanteleze neconvingător la finele mandatului Schroder. Și Partidul Democrat înclină mai curînd spre modelul social european, cum înclină și creștin-democrații din grupul popular. PNL nu crede într-un model pe această temă, ci crede că fieare țară ar trebui să urmeze ce model dorește. PLD este singurul partid care nu e de acord cu fondul de ajustare la globalizare, un fond material modest dar cu ambiția de a câștiga sprijinul votanților europeni distribuind beneficii direct sub sigla UE celor care au de pierdut din cauza globalizării. Toate partidele sunt de părere că impozitele trebuie să fie mai ales un atribut național, hotărâte deci de la București, nu de la Bruxelles.

- **Fonduri europene**

Partidele românești se pronunță fără excepție pentru menținerea fondurilor structurale în varianta actuală, motivând că România are de câștigat din aranjamentul actual. În ce privește fondurile pentru agricultură însă, Partidul Democrat e singurul care se pronunță pentru menținerea sistemului actual măcar până în 2013, cu aceeași motivație că România are mai mult

de câștigat, și subliniind că euroobservatorii săi s-au opus deja, în comisiile Parlamentului European încercărilor de reformă „din mers” promovate de unii deputați. Celelalte partide adoptă mai curând poziția engleză, pro-reforma CAP, contra poziției franceze, care a fost întotdeauna de blocare a oricărei schimbări.

- **Teme internaționale**

Partidele românești se pronunță, toate, asupra unei politici comune asupra migrației, fără nici o rezervă privind, de exemplu, nevoia României de a avea o politică proprie asupra migrației din Republica Moldova. Când Moldova e însă discutată ca subiect în sine, PSD, PNL și PLD toate cer un statut special pentru Republica Moldova, considerînd că actuala politică de vecinătate a UE nu oferă perspective de aderare suficiente pentru Republica Moldova. Partidul Democrat este ceva mai ambiguu în această privință. UDMR consideră că politica de vecinătate e suficientă pentru rezolvarea problemelor Moldovei.

PNL, PSD și UDMR se declară în favoarea unei politici externe și de securitate comună, un mare deziderat încă neîmplinit. PLD se declară net în favoarea unei politici proprii, poziție apropiată de a partidelor conservatoare din Europa. PD este din nou ambiguu în această privință, pronunțîndu-se pentru unele politici comune și subliniind necesitatea de a păstra o diplomatie proprie. Diferențele dintre partide dispar cînd vine vorba de politica față de Statele Unite. Toate se proclamă unanim pentru poziția intermediară, Europa ca partener egal și critic al SUA, nu ca aliat necondiționat sau contrapondere globală, celelalte două opțiuni.

- **Regionalism**

O întrebare distinctă privea reorganizarea teritorială administrativă a României. Aceasta nu este o cerere a integrării, și nici nu există un model comun european. Cu toate acestea, un efect frecvent al europenizării a fost regionalizarea, datorată metodologiei de distribuție a fondurilor structurale. Cum fiecare țară are

specificitățile ei, întrebarea SAR a vizat trei variante distincte:

Tabel 1. Poziția partidelor față de regionalizare

1. Menținerea organizării actuale	PD
2. Reorganizare administrativă cu regiuni mai puternice, cu parlamente regionale, dar pe structura actualelor regiuni de dezvoltare (8).	PNL PSD
3. Reorganizare administrativă pe structura regiunilor istorice (Transilvania, Banat, Moldova, Țara Românească, Dobrogea)	UDMR PLD

Poziția PD a fost mai nuanțată. PD a susținut că trebuie să existe o corelare între performanța absorbției de fonduri europene și organizarea teritorială. Opțiunea lor pentru sistemul actual este deci temporară, PD propunînd să fie evaluată capacitatea de absorbție și să se treacă la o altă formulă doar dacă aceasta nu e satisfăcătoare. PSD argumentează foarte convingător că dacă menirea acestor fonduri este reducerea discrepanțelor de dezvoltare, actualele regiuni sunt cele mai potrivite. UDMR nu e în favoarea regiunilor actuale (a cerut în repetate rînduri ca să fie schimbate pentru a crea o regiune predominant maghiară), dar ar fi în favoarea unei regiuni transilvane mai autonome în ansamblul ei.

La nivel general european, analiștii consideră că există două linii de clivaj care definesc pozițiile partidelor politice. Prima este cea tradițională dreapta-stînga, cu dreapta în favoarea unor reglementări mai moderate ale pieței de către stat. Cea de a doua este dimensiunea național-culturală, intens folosită de analiști pentru a prezice pozițiile europene pornind de la ideologia națională a unui partid. Acest clivaj are la o extremă pe ecologiști și libertarieni, iar la cealaltă pe tradiționaliști și naționaliști. Extremele ambelor sînt eurosceptice, cu centrul proeuropean. Cu alte cuvinte, partidele foarte la dreapta sau foarte la stînga sunt mai curând eurosceptice. Dar în ultimii ani partide care nu erau foarte

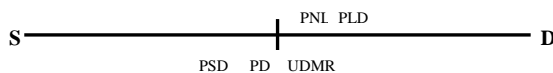
entuziaste au venit masiv spre centru, de la ecologiști la socialiști.

Profilul doctrinar al partidelor românești ne apare, după această foarte sumară discuție, astfel:

1. PNL – un partid neoliberal.
2. PLD- un partid liberal conservator.
3. PSD- un partid social-democrat.
4. PD- un partid neoliberal, dar cu un profil pe alocuri neconturat clar.
5. UMDR – un partid liberal neoliberal eurofederalist.

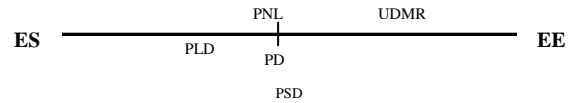
Concluzia acestei sumare treceri în revistă este că pe spațiul de centru dreapta și centru în România există o aglomerare foarte mare, cu mici diferențe ideologice între partide. Alianța PNL (care cuprindea atunci și PLD), cu PD și UMDR din anul 2004 a fost una cât se poate de rațională din punct de vedere doctrinar. Dar pe teme europene nici PSD nu e prea departe de aceste partide. Având în vedere multele uși doctrinare lăsate deschise de democrați, o compatibilizare a programelor celor două partide nu este cu neputință.

*Figura 1.
Plasamentul partidelor pe axa stînga-dreapta în funcție de problematica europeană*

Oricare ar fi fost temeiurile care au dus la desființarea Alianței PNL-PD, acestea nu par să fi fost de origine doctrinară. Cu excepția UMDR, partidele noastre ar putea forma un singur grup în Parlamentul European cu minime ajustări ideologice. Temele care rămân de dezbătut sunt mai ales două: regionalizarea și politica față de Republica Moldova. Aici există evident un deficit de dezbateră internă și de înțelegere aprofundată a problemelor, care se cer rezolvate pe viitor.

Figura 2. Plasamentul partidelor pe axa euro-scepticism/euro-entuziasm

În concluzie, toate partidele importante din România sunt euroentuziaste. Un partid mic, PLD, e cel mai liberal partid din România, ca și cel mai eurosceptic. UMDR e cel mai euroentuziast, PD cel mai pragmatic și pe fază unde e interesul național. Răspunsurile cele mai elaborate și mai competente au venit de la UMDR și PNL. Nu există diferențe semnificative în materie de politică externă. Cine citește aceste poziții nu poate să nu se întrebe de ce domnește o asemenea discordie într-un sistem politic în care toată lumea e la centru. Dar e limpede că lupta politică nu este una ideologică. Mizele sunt în altă parte.

Pentru mai multe informații ne puteți contacta la: Societatea Academică din România (SAR), Strada Mihai Eminescu, Nr. 61, București 2, tel/fax: (4021) 211 1477, mobil: 0724201111 office@sar.org.ro, radu@sar.org.ro, pippidi@sar.org.ro, www.sar.org.ro